

HÖGSKRIFTEN

HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING • NUMMER 3 • SEPTEMBER 2013

Sveriges första solbil korsar Australien

» Leva med ljus

» Swedage 2013

» Bra råvaror bästa receptet

HÖGSKRIFTEN

HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING är en stiftelsehögskola med rätt att utfärda examina på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Verksamheten präglas av entreprenörsanda, internationalisering och samverkan med näringsliv och samhälle. Utbildning och forskning bedrivs inom fyra fackhögskolor:

- Hälsohögskolan
- Högskolan för lärande och kommunikation
- Internationella Handelshögskolan
- Tekniska Högskolan

Högskoleservice är högskolans serviceorganisation.

HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING har ca 10 000 studenter, ca 725 årsarbetare och omsätter ca 800 mnkr.

VISION Vi bygger ett internationellt universitet i Jönköping som attraherar väl kvalificerade, uppfinningsrika och företagsamma människor från hela världen. Vi bidrar till ett hållbart ekonomiskt, socialt och kulturellt välbefinnande i regionen där vi verkar, och banar väg för kunskapsbaserad innovation och företagsamhet.

HÖGSKRIFTEN är högskolans tidning som vänder sig till högskolans vänner och personal. Högskriften ges ut med fyra nummer per år.

ANSVARIG UTGIVARE:

HR- och kommunikationschef Maria Isaksson

REDAKTÖR: Sofie Säaf

NOTISREDAKTÖR: Lena Halldorf

PRODUCERAS VID: Marknadsavdelningen,

Högskolan i Jönköping

LAYOUT: Maria Jacobsson, Högskolan i Jönköping och Kommunikationsbyrån Fru Berg

TRYCK: Ark-tryckaren

UPPLAGA: 1 700 ex.

OMSLAGSBILD: Patrik Svedberg

ADRESS: Högskolan i Jönköping
Högskriften, Box 1026, 551 11 Jönköping

E-POST: hogskriften@hj.se

NÄSTA NUMMER: December 2013

ISSN: 1104-3687

HÖGSKRIFTEN: www.hj.se/hogskriften

NEWS IN ENGLISH: www.ju.se

HAR VI RÄTT FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT UTVECKLA JÖNKÖPINGSREGIONEN?

Svaret är ja. Och nej. I Regionförbundets nya regionala utvecklingsstrategi identifieras två delmål som anses avgörande för regionens framtida näringsliv.

VI SKA STRÄVA efter att "bli en internationellt ledande industriregion" och efter att "bredda näringslivet med betoning på kunskapsintensiva företag". För detta krävs ett ökat fokus på forskning. Strategin har därför som mål att Jönköpingsregionens forskningskapacitet år 2025 ska vara i nivå med de ledande regionerna i Europa.

Forskningsverksamheten vid Högskolan i Jönköping är direkt avgörande för att den här strategin ska lyckas. Redan i dag forskar vi framgångsrikt inom områden som är relevanta för regionens näringsliv och samhälle. Men vårt uppdrag är också att forska inom andra områden, så att nya näringar och samhället kan utvecklas. Högskolans forskning är en angelägenhet för alla, eftersom den påverkar vår gemensamma framtid. Vi har alla att vinna på ett framgångsrikt forskaruniversitet i Jönköping, men då måste vi också hjälpas åt att skapa rätt förutsättningar.

För sanningen är, att forskningen i Jönköpingsregionen är underdimensionerad. Ur ett

nationellt perspektiv är vi verkligen inte prioriterade när det gäller forskning. Förra året fick Högskolan 248 statliga kronor till forskning per invånare – riksnittet var 1 645 kronor per invånare!

Om Jönköpingsregionens framtidsstrategier ska bli verkliga krävs samarbete. Politiker, företagare, allmänhet och högskolan måste samverka för att attrahera de resurser som behövs. Det här numret av Högskriften bjuder på inspiration och energi inför kraftsamlingen. Här möter du våra forskare; företagsamt och uppfinningsrikt folk som på många sätt återspeglar andan i vår region. Högskolans dörrar står öppna för alla som vill ta del av vår verksamhet, inte minst för invånarna i Jönköpingsregionen. Varmt välkommen att söka kunskap hos oss och besöka våra offentliga föreläsningar, vårt bibliotek och våra utställningar. Det är för dig som vi forskar!

LARS NIKLASSON, PROREKTOR

med fokus på extern samverkan, forskning och innovation

Innehåll

NUMMER 3 • SEPTEMBER 2013

- 5 Go JU Solar Team
- 6 Forskning, innovation, samverkan
- 8 Leva med ljus
- 10 Vad gör du på jobbet?
- 12 Bra råvaror och innovationsanda
- 14 Nu är äldre högt på agendan
- 16 Inte i vårt kvarter
- 17 Ny forskning – i en dator nära dig

FORSKARFREDAG 2013

”Forskare är vanliga människor med ovanligt spännande jobb”

Träffa forskarna i Högskriftens artiklar
på FORSKARFREDAG 27 september 2013

Hela programmet på hj.se/forskarfredag

Hallå där!

Mart Ots, ny chef för forskningscentret Media Management and Transformation Centre på Internationella Handelshögskolan.

Du är ny som chef men du är ingen nykomling på MMTC, eller hur?

– Nej, faktum är att jag var en av de första doktoranderna när MMTC öppnade 2003. Efter att jag disputerat 2010 fick jag en lektorstjänst på Högskolan för lärande och kommunikation. Där fick jag möjlighet att dra igång väldigt intressanta forskningsprojekt inom reklam, mediepolitik och varumärkesstrategi. Jag gillade verkligen att jobba där, men när jag blev erbjuden jobbet som chef för MMTC på Internationella Handelshögskolan (JIBS) kunde jag inte stå emot.

Vad händer på MMTC nu?

– MMTC har gjort ett jättebra jobb med att etablera forskningsområdet. Men jag tror att forskning alltid blir bättre av samarbete med branschen. Varje dag träffar jag mediefolk som säger att den viktigaste frågan för dem just nu är hur övergången till digital mediekonsumtion håller på att förändra medielandskapet.

Vi jobbar inom det coolaste, mest spännande forskningsområdet. Alla har en relation till Google, Facebook och traditionella media som TV och tidningar.

De påverkar hur vi ser på oss själva, utöver att vara en av demokratin grundstenar. Forskning inom det här området är efterfrågad, och jag vill att mina kolleger på JIBS ska vara delaktiga. Forskning inom det här området är efterfrågad, och jag vill att kollegor som inte vanligtvis forskar om medier ska bli delaktiga. Jag skulle vilja att centret gjorde större projekt och involverade folk från olika områden inom Högskolan i Jönköping.

FOTO: PATRIK SVEDBERG

SEE ME – TALK TO ME!

Forskare på Hälsohögskolan har fått 1 miljon kronor från Forte (tidigare FAS) för en förstudie inför forskningsprojektet See Me –Talk to Me! om barn som anhöriga. Många barn lever med föräldrar som har en allvarlig fysisk eller psykisk sjukdom, och flera tusen barn förlorar en förälder varje år. Det tvärvetenskapliga forskningsprojektet handlar om att tidigt kunna upptäcka och hjälpa de barn som behöver stöd.

Huvudansvarig för projektet är Karin Enskär, professor i omvårdnad vid Hälsohögskolan.

PEDAGOGISK PSYKOLOGI PRISAD I ENGLAND

Roland S. Persson, professor i pedagogisk psykologi vid Högskolan för lärande och kommunikation och verksam inom forskningsmiljön CHILD, har blivit upptagen i "Fellow of The College of Teachers", en lärd sammanslutning grundad i England 1849 av Drottning Victoria. The College of Teachers har sin bas på University of London.

Go JU Solar Team!

Sex kvadratmeter solceller och sponsorer från hela Jönköpingsregionen. Med solens kraft och en maxhastighet av 100 km/h tänker JU Solar Team köra sin solbil mot en pallplats i World Solar Challenge i Australien.

FOTO: ERIK GREVE

17 STUDENTER på Tekniska Högskolan (JTH) med olika bakgrund, utbildning och erfarenheter utgör, tillsammans med ansvariga lärare, Jönköping University Solar Team. I två år har de arbetat med att ta fram en bil som drivs endast av solen energi och i oktober är det äntligen dags för startskottet i World Solar Challenge i Australien. Tanja Lundberg är sjunde person från vänster.

➔ Följ JU Solar Team på www.jusolarteam.com

Den 6 oktober går startskottet och fem dagar senare vet vi hur det gick för JU Solar Team från Tekniska Högskolan (JTH). Tanja Lundberg är en av studenterna i teamet och berättar mer.

VAD TROR NI OM ERA CHANSER I TÄVLINGEN?

– Det känns faktiskt riktigt bra, jag är säker på att vi har en konkurrenskraftig bil som är med och slåss om en pallplats!

HUR FÖRBEREDER NI ER NU, SÅ HÄR PRECIS INNAN TÄVLINGEN?

– Sista månaderna innan tävlingen har det varit mycket fokus på optimering och testkörning, både i Jönköping och på plats i Australien. Bilen och halva teamet har varit i Australien sedan början av september för att optimera teknik och förare för det varma klimatet. Dessutom har det varit mycket planering inför resan; flyg, boende, frakt med mera.

HUR GÅR TÄVLINGEN TILL?

– Man kör kl. 8–17 varje dag, två fyrtimmars pass och en timma lunch. När klockan är 17.00 stannar man och drar ett streck på vägen, för att sedan starta på

samma plats klockan 8.00 dagen efter. Vi har fyra registrerade förare men det är endast två förare som kör per dag.

VILKEN ÄR BILENS MAXHASTIGHET?

– Cirka 90–100 km/h.

HUR LÅNG TID KOMMER DET TA ATT KÖRA HELA STRÄCKAN?

– Vi tror att vi kan snitta cirka 80 km/h, vilket då ger oss en tid på ungefär fyra och en halv dag.

FINNS DET NÅGRA BILAR I TÄVLINGEN SOM ÄR FÖRHANDSFAVORITER?

– Självklart tror många på de två teamen som vunnit de senaste åren, Nuon och Tokay. Men årets tävling är annorlunda jämfört med tidigare, bland annat genom en ny regel om att bilen måste ha fyra hjul. Det finns många innovativa och spännande tävlingsbilar så det kommer nog bli en riktigt spännande tävling, säger Tanja Lundberg.

FOTO: MARIK JONSSON

WORLD SOLAR CHALLENGE

är en öppen internationell tävling som går ut på att konstruera och bygga ett fordon som endast med hjälp av solens energi ska klara av att korsa en hel kontinent. De tävlande ska köra den drygt 300 mil långa sträckan Darwin-Adelaide på kortast möjliga tid.

JÖNKÖPING UNIVERSITY SOLAR TEAM

består av studenter från Tekniska Högskolan i Jönköping. Teamet är det första svenska laget som deltar i tävlingen någonsin och det enda nordiska laget som deltar i årets tävling.

PROJEKTET MED SOLBILEN

har pågått som en kurs på JTH under två år och teamet har hela tiden haft ett nära samarbete med företag i regionen genom kunskap, komponenter och finansiellt stöd. Även privatpersoner har kunnat stödja arbetet genom att köpa solceller.

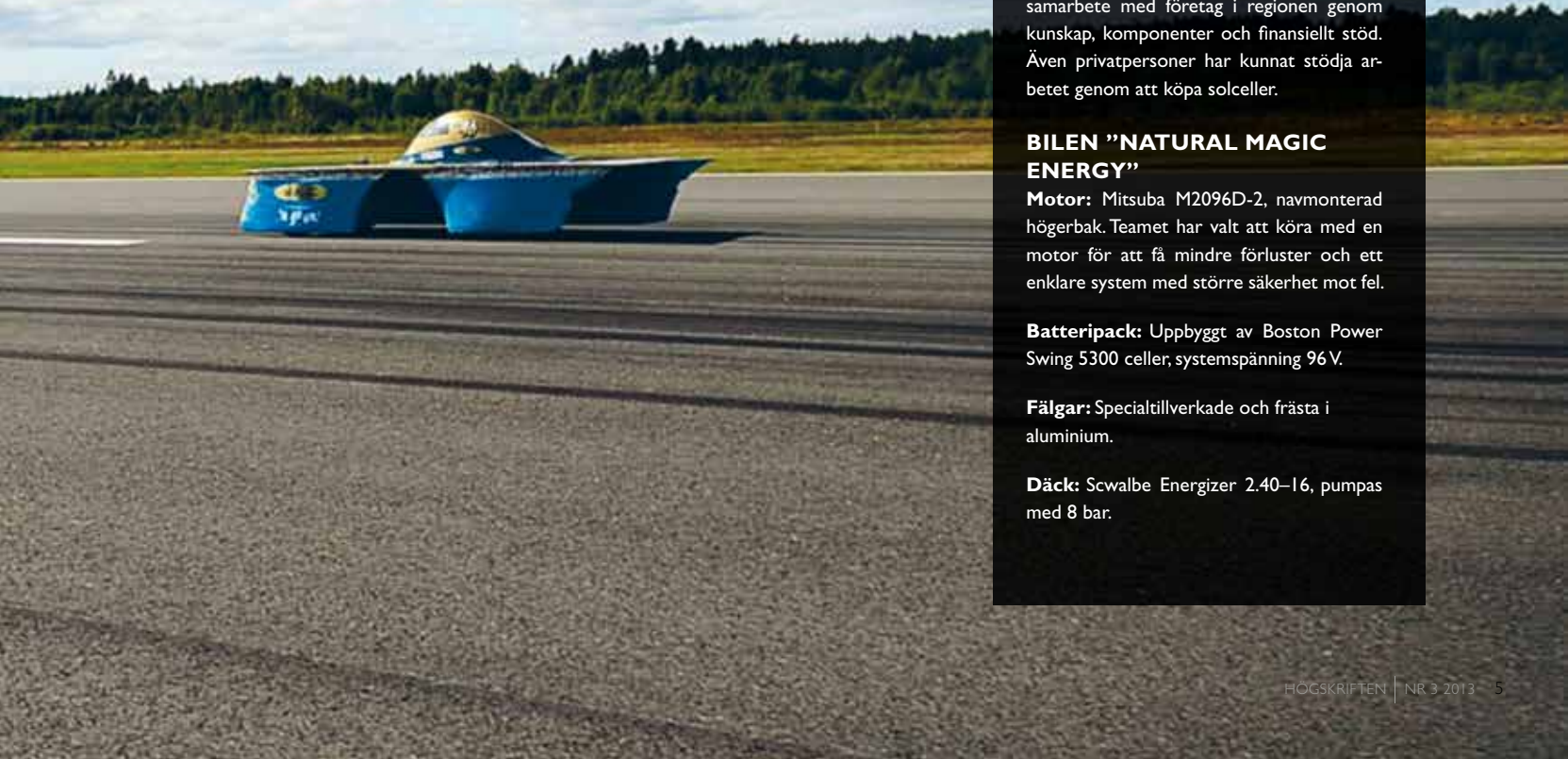
BILEN "NATURAL MAGIC ENERGY"

Motor: Mitsuba M2096D-2, navmonterad högerbak. Teamet har valt att köra med en motor för att få mindre förluster och ett enklare system med större säkerhet mot fel.

Batteripack: Uppbyggt av Boston Power Swing 5300 celler, systemspänning 96 V.

Fälgar: Specialtillverkade och frästa i aluminium.

Däck: Scwalbe Energizer 2.40-16, pumpas med 8 bar.

Forskning – innovation – samverkan

»Det är människor som driver utvecklingen«

Lars Niklasson heter högskolans prorektor sedan 1:a juli som har fokus på forskning, innovation och extern samverkan, viktiga hörnstenar i högskolans verksamhet. Vad betyder dessa tre och hur hänger de ihop?

FORSKNING

– Forskning handlar om att ta fram ny kunskap. Denna kunskap ska på både kort och lång sikt utveckla samhället. Mycket av högskolans forskning har en direkt verksamhetsanknytning, forskarna är på plats till exempel på verkstadsgolvet, på ett sjukhus eller i en förskoleklass. Ny kunskap kan snabbt bidra till förändringar i verksamheten. Annan forskning handlar om att ta fram ny kunskap som inte kan användas direkt, men vilken kan spela stor roll i framtiden. Det är därför forskning behövs och det är därför forskning är en angelägenhet för alla.

INNOVATION

– Innovation för oss är inte bara nya uppfinningar. När jag säger innovation menar jag nyttiggörande, att den nya kunskap och kompetens vi utvecklar här kan komma till nytta för att förändra samhället och omvärlden. Och när jag säger kunskap och kompetens menar jag både resultat och människor, både nya insikter och kreativa individer. Det är båda viktiga perspektiv på forskning – människor är det som gör förändring. Och

på högskolan finns den fantastiska blandningen av utbildning, forskarutbildning och forskning, tre delar som alla ger och tar av varandra.

SAMVERKAN

– Men högskolan är inte en isolerad ö av framåtanda och kreativa människor. Förutsättningen för att nå nya insikter är inspel från och samspel med omvärlden. Vi behöver samverka med företag, organisationer, branscher runt omkring oss; möta människor och driva utvecklingen tillsammans. På så sätt får vi en god samverkan som leder till utveckling, tillväxt och nya idéer.

REGIONALT OCH INTERNATIONELLT

– Högskolan i Jönköping är en inspirerande miljö och vad som är extra spännande här är att vi satsar både regionalt och internationellt. Vi arbetar nära företag i vår region samtidigt som vi arbetar med internationella kontakter för att se till globala utmaningar – eftersom vi ser att dessa perspektiv hör ihop och relaterar till varandra.

JÖNKÖPINGSREGIONEN

– Här i Jönköpingsregionen finns många nära samarbeten mellan högskolan och företag och organisationer, och här finns stora möjligheter att utveckla detta ännu mer. Vi vill skapa långsiktiga relationer med våra partners och utveckla arenor för samverkan på olika nivåer.

Just nu är ett projekt kring en högskoleövergripande forskningsfond i startgropparna, en satsning som skulle kunna utveckla det regionala näringslivet i mycket nära samarbete med högskolans forskare. Det händer mycket på högskolan och här finns en stark framtidstro och öppenhet att samverka med hela regionen, säger Lars Niklasson.

5 SNABBA OM LARS NIKLASSON

- Prorektor på Högskolan i Jönköping med fokus på forskning, innovation och extern samverkan
- Har doktorsexamen i datavetenskap, med inriktning på artificiell intelligens
- Började sin yrkesbana som entreprenör med egen cykelverkstad i Karlsborg
- Kommer senast från Högskolan i Skövde där han arbetat som prorektor de senaste tio åren
- Har stor erfarenhet av arbete med kontaktytorna mot omvärlden och kopplingen mellan samverkan, forskning och innovation

LEVA MED LJUS

Vi människor är helt beroende av ljus. Inte bara för att se och orientera oss utan även för att många biologiska funktioner triggas igång av ljus. På Tekniska Högskolan (JTH) pågår just nu forskning om vad som är god ljuskvalitet.

Tänk dig ett gammalt sjukhus. Långa korridorer med lysrör, lysrör och åter lysrör. När sådana miljöer byggdes var ambitionen att det skulle vara så starkt ljus som möjligt, men mycket ljus är inte alltid det bästa. Forskning visar att lysrör har en väldigt ojämn spektral-fördelningskurva och att sammansättningen av våglängder lurar ögat att uppfatta ljuset som likvärdigt med dagsljus. Den typen av ljus kan störa våra biologiska processer och ekosystem.

LJUSET PÅVERKAR OSS

Dagsljus har ett brett spektrum och varierar över dagen, något vår kropp reagerar på. På kvällen förbereder den sig för vila och på morgonen för uppstart.

– Det står klart att ljusmiljön påverkar inte bara människor utan även våra ekosystem. Det gör att vår forskning inom belysningsvetenskap har kopplingar till forskning inom både psykologi, fysiologi, djurhållning

och odling. Men vi som forskar på JTH är även designers och ser till hela miljön, säger Annika Kronqvist, doktor och universitetslektor i belysningsvetenskap vid JTH.

»Ljusmiljön påverkar inte bara människor utan även våra ekosystem«

LJUS PÅ KONTORET

Annika Kronqvist har studerat vilken ljuskvalitet som passar bäst på kontoret. Där spenderar man en stor del av dagen framför en dator, som även den oftast innehåller lysrör. Vanligen stirrar man in i en bildskärm

många timmar per dag, vilket kan stressa kroppen. Kan man motverka den stressfaktorn med andra ljuskällor i rummet? Jobbar vi bättre med rätt ljus? Kan rätt ljusdesign påverka arbetsprestationen?

För att ta reda på hur ljuset påverkar upplevelsen av miljön i rummet, hur man mår där och hur bra man presterar utförde Annika tester i vanlig kontorsmiljö. Testpersoner fick utföra samma uppgifter vid en bildskärm vid flera tillfällen med olika typer av belysning i rummet. Därefter mättes resultaten. Personerna fick också lämna salivprov för att man skulle kunna mäta hormonutskörden och stressnivåer.

INDIVIDUELLT LJUS

Studierna var de första i sitt slag som genomfördes i en naturlig miljö, det vill säga ett vanligt kontor. Det visade att testpersonerna föredrog och ansåg sig själva må bättre av en varierad ljusmiljö. Däremot kunde studierna

LJUS PÅ JTH

JTH är det enda lärosätet i Sverige som utbildar ljusdesigners och forskningen inom belysningsvetenskap är internationellt framstående. Intresset för utbildningen och forskningen inom belysningsvetenskap är mycket stort från blivande studenter, arbetsgivare, myndigheter och organisationer.

Forskningen sker med stöd från Britt och Bertil Svenssons Stiftelse för Belysningsteknik.

inte ge ett rakt svar på hur olika slag av kontorsbelysning påverkar arbetsprestationen.

– Vi har olika neurologisk läggning och reagerar olika på olika ljus. Det bästa är att ha ett dynamiskt ljus, alltså att du själv kan ställa in det ljus som passar dig bäst och förändra det under dagen så som det passar dig. Men, det forskningen behöver göra då är att bestämma ett spann som gäller för vad som är tillräckligt mycket ljus och vad som är bra kvalitet.

En varierad ljusstyrka under dagen skulle även bidra till minskad energiförbrukning, vilket är ett annat stort fokus inom belysningsforskning.

SKULLE VI KUNNA KLARA OSS MED ENDAST ARTIFICIELLT LJUS?

– Artificiellt ljus kanske kan vara tillräckligt, men det måste vara planerat och av bra kvalitet. Ta årstidsbunden depression som exempel. Här i Norden är det ett ganska känt

begrepp som en stor del av vår befolkning kan känna av, medan det är mer och mer ovanligt ju närmare ekvatorn du kommer.

Annika tipsar

...om vad du ska tänka på när det gäller belysning på kontoret:

- Vad föredrar du själv? Prova dig fram!
- I vilket väderstreck har du ditt fönster?
- Flera ljuskällor är bra ergonomiskt.
- Det bästa är att ha belysning med individuell styrning, där du själv kan förändra styrkan under dagen, men den möjligheten finns ännu inte på de flesta arbetsplatser.
- Underskatta inte skrivbordslampan, den kan du själv tända och släcka eller rikta ljuskällan.

FOTO: KINDBOHS FOTOATELJÉ

Vad gör du på jobbet?

JOHAN KARLTUN TEKNISKA HÖGSKOLAN

VASS PÅ JOBBET MED EN VASS KNIV

På uppdrag av köttbranschen och Arbetsmarknadsförsäkringar jobbar Johan Karlton, lektor i arbetsorganisation vid Tekniska Högskolan (JTH), tillsammans med forskare vid KTH med att lära styckare att hålla sina knivar vassa, för att minska förslitningsskador och effektivisera produktionen.

EN INDUSTRISTYCKARE KAN stycka en halv gris på två minuter, och en hel ko på en timme. Det är ett intensivt och fysiskt hårt arbete. Arbetsmiljöverket har sagt ifrån – det har skett för många olyckor och har varit för många förslitningsskador på personalen. Ett resultat av forskningen är att en av de viktigaste detaljerna i arbetet för att minska belastningen är att kunna hålla sin kniv riktigt vass.

– Personalen får i dag ingen träning i detta. I forskningsprojektet tar vi fram ett utbildningsmaterial anpassat för de yrkesverk-

samma. Med en skarp kniv blir det lättare att arbeta med rätt teknik och vi hoppas att förslitningsskadorna kommer att minska.

»En industristyckare kan stycka en halv gris på två minuter«

Styckarna får med hjälp av en särskild maskin mäta skärpan på sin kniv regelbundet och träna på att hålla den vass.

Forskarna mäter effekter både på hälsa

FOTO: MARIA JACOBSSON

och produktivitet. En vass kniv gör nämligen också att styckare kan hålla precisionen och hastigheten i sitt arbete, vilket leder till en effektivare produktionskedja. Flera företag i köttbranschen deltar, däribland Scan, Dalsjöfors kött och Ugglarps som ägs av Danish Crown.

– En styckare styckar kött för upp till 100 000 kr per dag. Skulle han skära bort en procent för mycket har han i princip skurit bort motsvarande sin egen dagslön. Det påverkar alltså lönsamheten för hela företaget, säger Johan Karlton.

FENOMENET FANFICTION

Patrik Wikström är forskare vid Internationella Handelshögskolan (JIBS). Han har tillsammans med litteraturvetaren Christina Olin Scheller, skrivit boken "Författande fans". Den handlar om fenomenet fanfiction.

Fanfiction innebär att fans till böcker, tv-serier eller tv-spel blir så förtjusta i den fiktiva världen att de skriver egna berättelser som utspelar sig där. Patrik och Christina var intresserade av hur unga människor som drömmer om att bli författare använder sig av fanfiction för att lära sig hantverket. De gjorde en del upptäckter.

»Att vara forskare är världens bästa jobb«

– Inom fanfiction-systemet uppstår hierarkier och regler utan att det finns någon extern kraft som styr hur det ska se ut, säger Patrik. Det var väldigt intressant att se hur fanfiction kan fungera som en miljö för informellt lärande – och som alternativ till det formella lärande som sker i skolan.

Men vad får egentligen en docent i företags ekonomi att börja forska om fanfiction?

– Mitt forskningsområde handlar om innovation och förändring inom mediebranscherna. Internet gör det möjligt för publiken att inte bara konsumera kultur utan att också själva kunna producera och sprida kultur. Fanfiction är ett väldigt bra exempel på detta.

Numerera delar Patrik sin arbetstid mellan jobbet som docent i företags ekonomi vid JIBS och jobbet som Principal Research Fellow vid Queensland University of Technology i Brisbane, Australien. Han tycker om att vara en liten del av ett globalt gemensamt arbete som syftar till göra världen bättre och mer begriplig.

FOTO: PATRIK SVEDBERG

NÄR PATIENTER FÅR VARA MED OCH BESTÄMMA

Hur kan vi planera vården utifrån ett patientperspektiv? Den frågan ställer sig Annette Nygårdh på Hälsohögskolan (HH) i sin forskning som hon arbetar med i nära kontakt med kliniker, personal och patienter.

– Vården planeras oftast utifrån ett personalperspektiv. Men den kunskap som patienten har får inte

underskattas. Patienten vet hur hon eller han hanterar sin sjukdom bäst och behöver få det bekräftat i vården. Dessutom är det nödvändigt att involvera anhöriga i vården för att ge dem stöd i deras egen situation.

Bra kvalitet i vården på patientens villkor har alltid intresserat Annette Nygårdh. Hon har forskat kring ett kliniskt förbättringsarbete som handlar om att göra det lättare och viktigare för patienter och deras närstående att vara delaktiga och ha möjlighet att bestämma om sin egen vård.

– Min forskning har varit interaktiv, det vill säga jag arbetar nära själva kliniken där personal och patienter finns.

Den interaktiva metoden bygger på att minska gapet mellan forskning och praktik och åstadkomma ett gemensamt lärande.

– Att vara forskare är världens bästa jobb.

FOTO: OSKAR POLLACK

WHITE GUIDE

White Guide är en svensk heltäckande restaurangguide. Restauranger testas anonymt och poängsätts i följande kategorier: mat, dryck, service och miljö/stämning.

Den sammanslagna poängen avgör restaurangens placering i White Guides rankingsystem, men maten väger tyngre än de andra kategorierna. White Guide kommer ut i en ny upplaga varje år.

Bästa receptet för poäng i White Guide:

Bra råvaror och innovationsanda

Lars Pettersson är forskare och Associate Dean of Faculty på Internationella Handelshögskolan (JIBS). För ett par år sen deltog han i ett forskningsprojekt som utmynnade i studien "Lokal mat i Norden".

Studiens syfte var att undersöka högklassiga restaurangers betydelse för utvecklingen av den svenska landsbygden. Forskarna tittade på svenska restauranger som var poängsatta i White Guide. Var fanns de? Vad var typiskt för de områden där flest poängsatta restauranger fanns?

Svaret var tydligt. De restauranger som höll högst kvalitet enligt White Guides mätningar låg i områden där det fanns flera goda, småskaliga råvaruförädlare.

– På de bra restaurangerna finns bra kokkar med mycket kunskap, säger Lars Pettersson.

Han tror att det finns ett informationsutbyte där kontakten med restaurangerna kan påverka hur man till exempel hanterar sina grönsaker eller föder upp sina djur.

INNOVATION I FOKUS

– På JIBS där jag jobbar är vi ju intresserade av det innovativa och av entreprenörskap. Och det är en av de saker som är tydliga hos de här restaurangerna. De är exempel på riktigt innovativa företag. Det är inbyggt i sättet som de jobbar på.

En annan faktor som var viktig för de områden i Sverige där det fanns restauranger som var poängsatta i White Guide var kundunderlaget.

Lars säger att om man är på den absoluta toppen kan man nog lyckas nästan var som

helst. Han lyfter fram restaurangen Fäviken Magasinet i norra Jämtland som ett exempel på ett sådant ställe. De har fått omdömet "internationell toppklass" i White Guide.

Men om man inte är i det absoluta toppskiktet vill det till att man driver sin restaurangverksamhet inte bara där det finns bra råvaruleverantörer att arbeta med, utan där det också finns tillräckligt många som vill betala för riktigt bra mat. Turisttäta områden som Stockholm, Gotland och Bohuslän låg högt på listan.

STARK UTVECKLING

Lars säger att utvecklingen av den svenska restaurangmarkanden har gått starkt framåt de senaste åren – på grund av det ökade matintresset hos allmänheten. Han är lite tveksam till att spana framåt men säger ändå vad han tror sig ana: att restauranger kommer att fortsätta nischa sig, det ligger ju i sakens natur att man profilerar sig. Att hälsotrenden får ännu större genomslag och att miljö- och hållbarhetstänket slår igenom ännu mer, så att man gör en grej av att använda allt på djuret till exempel.

– Jag tror att matintresset är här för att stanna.

LARS PETERSSON

Titel: Forskare och Associate Dean of Faculty på Internationella Handelshögskolan (JIBS).

Favoriträtt: Det beror på säsong. Nu på hösten äter jag en kantarellsoppa till förrätt och efter det burfångade havskräftor enkelt kokta med salt och dill. Det är godast. Till efterrätt en björnbärspaj. Känner jag mig riktigt ambitiös blir det hemgjord vaniljglass till.

Favoritrestaurang: Krakas krog på Gotland. Veldig trevlig och prisvärd.

Om jag skulle sluta forska och istället starta en matbusiness skulle det vara: Det skulle jag aldrig göra! Det är ett jättehårt jobb. Men rent hypotetiskt... jag tror att jag skulle försöka lära mig göra ost. Jag skulle definitivt vara i produktionsledet, jag skulle inte bli krögare.

FOTO: OSKAR POLLACK

Professor Bo Malmberg,
Hälsö högskolan

FOTO: PATRIK SVEDBERG

Cecilia Bjursell,
centrumledare Encell

Swedage 2013:

Nu är äldre högt på agendan

Fler blir äldre och fler äldre är friska. På sikt innebär detta stora förändringar i samhället. Högskolan i Jönköping ligger långt fram när det gäller forskning om äldres hälsa och livsvillkor, och om att lära och arbeta senare i livet.

Vad vet vi egentligen om äldres villkor och vad behöver vi veta? I oktober möts myndigheter, organisationer, nätverk och svenska och internationella forskare i Jönköping för att diskutera åldrande på konferensen Swedage 2013.

Arrangörer är Högskolan i Jönköping genom Encell (Nationellt kompetenscentrum för livslångt lärande) och Hälsö högskolan samt Landstinget i Jönköpings län och Regionförbundet i Jönköpings län, Forte, Vinnova, Vårdalstiftelsen och Statens folkhälsoinstitut.

– Det är en strukturell förändring på gång. Ett aktivt och hälsosamt åldrande är en stor utmaning för Sverige, EU och de flesta länder. Därför är det viktigt att ha en nära dialog dels mellan forskning och prak-

tik och dels mellan forskning och politik, säger Cecilia Bjursell, centrumledare Encell.

»Vi vill ha en dialog med omvärlden om vår forskning«

INTERNATIONELL FORSKNING

Högskolan i Jönköping är internationellt framstående inom äldreforskning med fokus på livsvillkor och hälsa och på lärande senare i livet.

– Äldre och arbetsliv är ett oskrivet kort, ingen vet ännu hur det kommer att bli framöver. Eventuella förändringar i arbetslivet bör dessutom kopplas till samhällets strukturer för livslångt lärande

LÅNG TRADITION

Hälsö högskolan var först i Sverige med att bilda en forskningsgrupp i gerontologi och professor Bo Malmberg har varit en drivande kraft inom nätverket och i att få Swedage till Jönköping.

– Jönköping har en lång gerontologisk tradition. Nu hamnar Swedage-konferensen här för första gången utanför de tre stora städerna i Sverige. Det ger en viktig möjlighet att visa upp äldreforskningen här på Högskolan i Jönköping och inte minst

ACTIVAGE OM AKTIVT ÅLDRADE

Encell, Hälsohögskolan och Qulturum på Landstinget i Jönköpings län har bildat nätverket ActivAge som fokuserar på ett aktivt åldrande genom arbete och lärande. Projekt inom ActiveAge:

ECIL – EU-projekt om onlineturser för lärande mellan generationer

GEROTECH – nätverk kring teknik för äldre

SENIORDOKTORANDERNA – en studiecirkel kring äldres syn på lärande och arbete

PASSION FÖR LIVET – studiecirkel i att lära sig leva som äldre

SENIORALERT – nationell databas inom kvalitetsarbete i vården

Den nationella konferensen Swedage som arrangeras i Jönköping i oktober är en mötesplats för forskare och praktiker, myndigheter och organisationer som arbetar med äldres hälsa och livsvillkor.

flera lokala initiativ från Landstinget i Jönköpings län, Jönköpings kommun och Regionförbundet Jönköpings län. Inom dessa organisationer bedriver man aktivt, sedan några år, forskning och utvecklingsarbete inom äldreomsorgen, ofta i samspel med högskolan, säger Bo Malmberg.

MÖTESPLATS FÖR DIALOG

Swedage är en årlig mötesplats för forskare, finansärer, myndigheter och organisationer; ett tillfälle att sprida forskningen och fånga upp strömningar inom området. Årets tema är hälsa, innovation och livslångt lärande och konferensen kommer innehålla forskningspresentationer av forskare från Högskolan i Jönköping och från andra lärosäten, och stor vikt kommer att

läggas vid paneldebatter och diskussioner.
– Swedage är en öppen mötesplats för forskare, praktiker och politiker. Vi vill ha en dialog med omvärlden om vår forskning,

vara starkt förankrade i samhällets utveckling och få inspel på vad som är viktigt och relevant, säger Cecilia Bjursell.

MEDVERKAR I SWEDAGE 2013 GÖR BLAND ANDRA:

Thorbjörn Larsson, vd Vårdalstiftelsen
Lars Wårnå, programchef Forte
Anita Hansbo, rektor Högskolan i Jönköping
Boel Andersson Gäre, professor, Jönköping Academy, Hälsohögskolan
Kerstin Brunberg, ordförande Kulturrådet
Rolf Ekman, professor hjärnforskare, Göteborgs universitet
Henrik Ennart, vetenskapsjournalist, Svenska Dagbladet
Marie Ernst Bravell, lektor och äldrestrateg, Jönköpings län
Juhani Ilmarinen, professor, Finnish Institute of Occupational Health
Anna Jansson, enhetschef, Statens Folkhälsoinstitut
Marianne Öberg Håkansson, nationell samordnare, Europeiska Socialfonden

Klas Borell, forskare i socialt arbete och sociologi, har bland annat studerat NIMBY-protester, när grannar går samman och protesterar mot sociala verksamheter i närområdet.

FOTO: MARIA JACOBSSON

GRANNAR SOM PROTESTERAR

INTE I VÅRT KVARTER

I media hör vi då och då om grannar som går samman och protesterar mot till exempel ett behandlingshem för missbrukare eller ett boende för funktionsnedsatta, på grund av att det ska ligga i just deras kvarter. Företeelsen har ett eget namn: NIMBY – Not In My Back Yard.

KLAS BORELL är professor i socialt arbete och sociologi och verksam vid Högskolan för lärande och kommunikation och Hälsohögskolan och har studerat NIMBY-protester.

– Not In My Back Yard syftar på protester som i och för sig erkänner det samhällsnyttiga i den planerade verksamheten,

men som inte vill att den lokaliseras till det egna grannskapet. Södertäljegrannars protester mot ett planerat LSS-boende* för ungdomar med autism och Downs syndrom är den senast i raden av massmediaberättelser om NIMBY-protester.

HUR VANLIGT ÄR DET MED DENNA TYP AV PROTESTER?

– Forskning visar att NIMBY-protester mot sociala verksamheter ändå inte är så vanliga som massmedia kan få oss att tro. De uppstår oftast under etableringsfasen, alltså innan verksamheterna tagit form.

VAD KAN DET BLI FÖR KONSEKVENSER AV PROTESTERNA?

– De kan utgöra ett hot mot integrationssträvanden och mot den omsorg och behandling som ska bedrivas. Tanken med till exempel LSS-boenden är ju att erbjuda

personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar möjligheter att leva och bo som andra, tillsammans med andra.

»Genom personliga möten reduceras känslor av oro och hat«

HUR KAN NIMBY-PROTESTER MOTVERKAS?

– När människor väl ges en chans att genom personliga möten lära känna till exempel personer med fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar reduceras känslor av oro och hat. Förhandsinformation kan underlätta en sådan avstereotypisering, men bara om den tar grannars oro på allvar.

*LSS = Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

KLAS BORELL

- Professor i sociologi och socialt arbete vid Högskolan för lärande och kommunikation och Hälsohögskolan sedan 2013.
- Forskar bland annat kring exklusion och sociala konflikter, religions- och integrationsfrågor och om förändringar i modernt familjeliv.
- Är redaktör för Sveriges sociologförbunds tidskrift Sociologisk forskning.
- Har varit gästprofessor vid American University of Beirut, Libanon, och vid flera universitet i USA.

Högskolebiblioteket stödjer högskolans forskare att publicera Open Access, det vill säga att deras vetenskapliga resultat görs fritt tillgängliga via Internet.

Ny forskning – i en dator nära dig

Visste du att högskolans doktorsavhandlingar, studenters examensarbeten och en stor del av forskares rapporter och artiklar finns tillgängliga på webben? Öppet, fritt och utan kostnad kan du ta del av de resultat forskare på Högskolan i Jönköping kommer fram till.

Alla forskare på Högskolan i Jönköping uppmanas att publicera Open Access, det vill säga att deras vetenskapliga resultat görs fritt tillgängliga via Internet, som ett sätt att göra högskolans forskning mer synlig.

– På både nationell och europeisk nivå ställs det allt mer krav på att göra forskningsresultaten fritt tillgängliga, av forskare, lärosäten, forskningsfinansiärer och myndigheter. Forskning visar också på att användningen av publikationer som ligger fritt tillgängliga generellt sett ökar och genererar fler citeringar, säger Stefan Carlstein, bibliotekarie som arbetar med Open Access och DiVA på Högskolebiblioteket.

NATIONELL DATABAS

DiVA, Digitala vetenskapliga arkivet, är en publiceringsdatabas för forskningspublikationer och studentuppsatser. 28 lärosäten är anslutna till DiVA och det är lätt att söka i databasen på en särskild författare eller ett ämnesord.

Forskare, doktorander och studenter registrerar sina publikationer i DiVA och Högskolebiblioteket hjälper vid behov till med vägledning. Biblioteket gör också en efterhandsgranskning av registreringarna.

TIOTUSENTALS NEDLADDNINGAR

Den allra populäraste doktorsavhandlingen

DE TRE MEST NEDLADDADE...

DOKTORS-AVHANDLINGARNA

1. Det finns inga tjejbestämmare: Att förstå kön som position i förskolans vardagsrutiner och lek (2009) *Christian Eidevald, HLK*

2. Host Country Effects of Foreign Direct Investment: The Case of Developing and Transition Economies (2005) *Andreas Johnson, JIBS*

3. Liv och lärande i gymnasieskolan: En studie om elevers och lärares erfarenheter i en liten grupp på gymnasieskolans individuella program (2007) *Martin Hugo, HLK*

EXAMENSARBETENA

1. "Logistics Management in Retail Industry: A case study of 7-Eleven in Thailand" *Latika Supasansanee och Patthaveekarn Kasiphongphaisan JIBS (2009)*

2. "Celebrity Endorsement: Hidden factors to success" *Joulyana Saouma och Dimed Chabo, JIBS (2005)*

3. "Problems and Challenges of Global Sourcing: A Study of Chinese Manufacturing Enterprises" *Chunnan Jiang och Yue Tian, JIBS (2010)*

från Högskolan i Jönköping är "Det finns inga tjejbestämmare: Att förstå kön som position i förskolans vardagsrutiner och lek" av Christian Eidevald på Encell, HLK, som sedan den lades ut 2009 har laddats ner 13 642 gånger (fram till 1 september 2013).

Den mest nedladdade studentuppsatsen, "Logistics Management in Retail Industry: A case study of 7-Eleven in Thailand" från 2009 har laddats ner hela 36 250 gånger.

VILL DU VETA MER

om Open Access eller publiceringar i DiVA? Kontakta Högskolebiblioteket www.hj.se/bibl

FOTO: MARIA JACOBSSON

Snart invigs Friskvårdsanläggningen

I maj 2012 togs det första spadtaget till högskolans nya friskvårdsanläggning och den 22 november är det dags för invigning av lokalerna.

Friskvårdsanläggningen ses som ett viktigt tillskott till högskolans lokaler och kommer att betyda mycket för studenterna och personalen. I anläggningen inryms en sporthall med ungefär 250 läktarplatser, allaktivitetsrum, personalutrymmen

och ett gym som kommer att drivas av Nordic Wellness.

Jönköpings kommun har "rätat upp" Munksjö-gatan och byggt en övergångsbro mellan campusområdet och friskvårdsanläggningen som gör att campusområdet blir mer levande.

Höfab ansvarar för nybyggnationen, entreprenör är NCC och Kvarnströms arkitektkontor har varit arkitekt. Högskoleservice kommer att vara hyresgäst.

Etik i vården

Nu kommer en ny heltäckande etikbok som kombinerar etiska teorier med tydliga exempel och analys. "Etikboken – etik för vårdande yrken" ska kunna användas inom vårdutbildningar men också av yrkesverksamma sjuksköterskor som vill utveckla sin kompetens. Författare är Sofia Kjellström, docent i gerontologi vid Hälsohögskolan och Lars Sandman, professor Högskolan i Borås.

FOTO: PATRIK SVEDBERG

Vinnande regionalforskning

BÖRJE JOHANSSON, professor i nationalekonomi vid Internationella Handelshögskolan, har tilldelats det prestigefyllda EIB-ERSA priset 2013 för sin regionalforskning. Priset delades ut i slutet av augusti vid den 53 ERSA International Congress i Palermo.

Offentliga föreläsningar

Varannan torsdag (med något undantag) hålls populärvetenskapliga föreläsningar som på olika sätt knyter an till högskolans intresseområden. Gratis och öppet för alla. Välkommen!

PLATS OCH TID: Sal Hc 113 (entréhallen), Högskolan för lärande och kommunikation, kl. 18.30.

Föreläsningsserien samarrangeras med Folkuniversitetet och kommer – i de flesta fall att streamas live via webben på www.hj.se/offentliga

Torsdag 26 september

Pride i Smålands Jerusalem – att driva och genomföra ett (omöjligt) projekt. Frida Ohlsson Sandahl, initiativtagare och ordförande i föreningen Jönköping Qom Ut.

Torsdag 10 oktober

En diagnos säger inte mycket om hur bra man mår – om barns delaktighet och lärande i vardagen. Mats Granlund, professor i handikappvetenskap.

Torsdag 24 oktober

Plundrarna – hur nazisterna stal Europas konstskatter. Anders Rydell, journalist, författare och chefredaktör för tidningen Konstnären.

Torsdag 7 november

I ljuset av André – om planläggningen och förberedelsen av Andrés polarexpedition. Karin Havemose, fil. dr i yrkeskunnande och teknologi.

Torsdag 14 november

Barn, familj och genus i reklamens värld. Johanna Sjöberg, fil. dr, Tema Barn, Linköpings universitet.

Torsdag 5 december

Löneskillnader – hur kön, etnicitet, segregation och tolerans påverkar inkomster. Sofie Wixe, doktorand i nationalekonomi.

Torsdag 19 december

Vinets ekonomi – hur vi dricker och varför vi dricker det vi gör. Erik Wallentin, doktorand i nationalekonomi.

Agneta Bladh tf. vd på HLK

Agneta Bladh är tf. vd på Högskolan för lärande och kommunikation från 1 september då tidigare vd Eva Björck-Åkesson påbörjar ledningsuppdrag på Vetenskapsrådet. Agneta Bladh är bland annat ordförande i Vetenskap & Allmänhet samt ordförande i Hälsohögskolans styrelse.

FOTO: ANN-SOFIE LEKENSTAM

100 år...

...firar tandhygienistyrket i år och det uppmärksammades vid konferensen "International Symposium on Dental Hygiene" en konferens som hölls i Kapstadern i Sydafrika i augusti. Ulrika Lindmark, Malin Stensson och Brittmarie Jacobsson från Hälsohögskolan medverkade i konferensen och presenterade sin forskning inom oral hälsa.

De senaste disputationerna vid Högskolan i Jönköping

LINDA JOHANSSON
Hälsohögskolan

Disputerade 14 juni med avhandlingen "Foodwork and meals in everyday life among persons with dementia and their partners".

MARJORIE M. GODFREY
Hälsohögskolan

Disputerade den 5 september med avhandlingen "Improvement Capability at the Front Lines of Healthcare: Helping through Leading and Coaching".

FOTO: OSKAR POLLACK

2 500

NYA STUDENTER började på Högskolan i Jönköping vid terminsstarten, och de representerar inte mindre än 80 länder över hela världen.

HÄR ÄR DET LÄTT ATT
PLUGGA UTOMLANDS!

28% av studenterna på Högskolan i Jönköping läste utomlands 2012*

85% är siffran för Internationella Handelshögskolan*

18% är riksgenomsnittet*

350 partneruniversitet ger studenterna vid Högskolan i Jönköping goda möjligheter att studera, göra praktik eller examensarbete utomlands

*Enligt statistik från Universitetskanslersämbetet

Läs fristående kurser i vår!

Sista ansökningsdag 15 oktober

Läs mer på hj.se

Engelska
Svenska
Kommunikation
Hälsa
Arbetssterapi
Macroeconomics
Matematik
Handelsrätt
Omvårdning
Spanska
Lärande

Pedagogik
Bildbehandling
Utomhuspedagogik
Handledning
Medieträning
Konstvetenskap
Skatterätt
Marketing
Linjär
Kinesiska
Fotografi
Gerontologi
Psykologi
Radioproduktion
Litteraturvetenskap

Business
Bedömning
Communication
Geografi
algebra
Farmakologi
Idrott
Vidareutbildning
Skatterätt
Marketing
Linjär
Kinesiska
Fotografi
Gerontologi
Psykologi
Radioproduktion
Litteraturvetenskap